

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **D. F.**, bývajúceho v B., zastúpeného M. K., advokátkou so sídlom v B., proti odporcovi **S., s.r.o.** so sídlom v B., IČO: X., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Bratislave V pod sp. zn. 39 C 106/2007, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. júla 2010 sp. zn. 9 Co 186/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odporcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľ sa v konaní domáhal ochrany svojej osobnosti (§ 11 Občianskeho zákonníka), do ktorej mu, ako uvádzal, odporca neprípustne zasiahol článkom uverejneným X. v týždenníku P. pod názvom „Imperialistom po krku?“. Žiadal, aby odporca v najbližšom čísle tohto týždenníka uverejnil v rubrike „Slovo vydavateľa“ rovnakým písmom nasledovné ospravedlnenie: „Ospravedlnenie D. F., P. V. Slovenskej republiky. V spoločenskom týždenníku P. dní, ročník X., č. 9 z X. sme na str. X. v rubrike 'Slovo vydavateľa' uverejnili článok pod názvom 'Imperialistom po krku?'. V článku sme okrem iného uviedli, že 'Až mierne mrazenie v chrbtoch vyvolali slová premiéra D. F., ktorý po dlhšom zdráhaní napokon prezradil pred televíznou kamerou, o čom hovoril s lýbijským vodcom M. K., keď s ním zostal v jeho stane pre návštevy sám asi päť minút. Náš P. V. sa dlho ošival, no napokon z neho vyliezlo, že spolu so šéfom socialistickej džamahírije hovorili o boji proti svetovému imperializmu. Táto informácia je nepravdivá. D. F., P. V. Slovenskej republiky nikdy 'pred televíznou kamerou' neuviedol, že 's lýbijským vodcom M. K., keď s ním zostal v jeho stane

pre návštevy asi päť minút ... hovorili o boji proti svetovému imperializmu'. Za uverejnenie tejto nepravdivej informácie sa D. F., P. V. Slovenskej republiky ospravedlňujeme“. Okrem tohto ospravedlnenia navrhovateľ žiadal, aby súd uložil odporcovi povinnosť zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 000 Sk.

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 25. marca 2009 č.k. 39 C 106/2007-239 návrh zamietol a navrhovateľa zaviazal zaplatiť odporcovi do 3 dní náhradu trov konania vo výške 2 612,93 €. V odôvodnení rozsudku poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že navrhovateľ vykonal v dňoch 21. až 23. februára 2007 oficiálnu návštevu Veľkej socialistickej ľudovej lýbijskej arabskej džamahírije. Informácia, že navrhovateľ sa s M. K. počas piatich minút rozhovoru rozprávali „o boji proti svetovému imperializmu“ bola zverejnená televíziou TA3 v dňoch 24. až 25. februára 2007 a tiež denníkom SME. Túto informáciu mal navrhovateľ poskytnúť počas spätočného letu redaktorky TA3 S. M., ktorá ho sprevádzala v Lýbii ako akreditovaná novinárka. Navrhovateľ odmietol informovať novinárov o tej časti oficiálnej návštevy, ktorá sa týkala daného rozhovoru; túto informáciu neobsahuje ani správa o priebehu a výsledkoch oficiálnej návštevy P. V. Slovenskej republiky, ktorú predložil minister zahraničných vecí na rokovaní V. 14. marca 2007. Súd prvého stupňa v konaní neskúmal pravdivosť tejto informácie, ale sa zameral na zistenie, ako na ňu navrhovateľ reagoval a či ju odporca zverejnil napriek tomu, že sa mohol dozvedieť o jej nepravdivosti. Článok ako celok je hodnotiacim úsudkom a osobným názorom autora na oficiálnu návštevu Lýbie a správanie navrhovateľa počas nej. Sama táto návšteva, zvlášť ale osobný rozhovor navrhovateľa s M. K. osamote po dobu piatich minút, vo všeobecnosti vzbudili veľký záujem. Súd prvého stupňa nemal pochybnosti o tom, že odporca konal v dobrej viere. Navrhovateľ v konaní nepreukázal zlý úmysel ani lacný útok odporcu na osobu navrhovateľa, ani zákerné a zlomyseľné správanie a zneužitie tlače na škandalizáciu navrhovateľa. Uvedená informácia „o boji proti svetovému imperializmu“ mala byť poskytnutá osobne redaktorky televízie TA3 bez akéhokoľvek záznamu. Pokiaľ išlo o zverejnenie nepravdivej informácie, nemalo zostať bez adekvátnej odozvy prinajmenšom tlačového oddelenia úradu V.. Keďže sa tak nestalo, odporca v dobrej viere v pravdivosť tejto informácie, publikoval ju vo svojom týždenníku. Článok nemal spravodajský charakter, ale povahu komentára obsahujúceho hodnotiace úsudky aj o niektorých skorších, verejnosti už známych skutočnostiach. Takýto článok bežný čitateľ chápe ako prejav osobného názoru autora vyjadrujúceho sa k významu a priebehu návštevy navrhovateľa v Lýbii. Článok nemal za cieľ informovať čitateľa, ale ponúknuť mu názor autora, nie však na osobu navrhovateľa,

ale na jeho, vo svojej podstate provokačné, správanie. Súd prvého stupňa so zreteľom na slobodu prejavu, právo na informácie a tiež úlohy tlače v demokratickej spoločnosti uzavrel, že hodnotiace úsudky autora tohto článku uverejnené odporcom nemožno považovať za neprípustné zásahy do osobnostných práv v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na to návrh vo veci samej zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podal navrhovateľ odvolanie. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 22. júla 2010 sp. zn. 9 Co 186/2009 napadnutý rozsudok potvrdil a odporcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol skutkové okolnosti, z ktorých navrhovateľ vyvodzoval svoj nárok na ochranu osobnosti a tiež podstatné časti argumentácie navrhovateľa a odporcu a ich vyjadrení k veci. Pre účely posúdenia povahy veci považoval za určujúce, že výroky „o boji proti svetovému imperializmu“ boli súčasťou článku glosujúceho vtedajšie aktuálne spoločenské dianie – oficiálnu zahraničnú návštevu navrhovateľa vo funkcii premiéra Slovenskej republiky v Lýbii, krajine s nedemokratickým režimom. Článok bol zaradený v komentátorovej (nie v spravodajskej) časti týždenníka, bol napísaný v zreteľne ironizujúcom, sarkastickom a kritizujúcom tóne; komentoval predmetnú zahraničnú návštevu a vyjadroval nesúhlas autora článku s účasťou navrhovateľa na nej. Obsahom článku neboli žiadne neslušné alebo urážlivé výrazy autora na adresu navrhovateľa. Odvolací súd poukázal tiež na to, že navrhovateľ v priebehu konania neuviedol, že slová „o boji proti svetovému imperializmu“ nikdy, hoci len žartom, nepovedal. Nesporné však bolo, že navrhovateľ tieto slová neuviedol „pred televíznou kamerou“. Odvolací súd navrhovateľom napádaný obsah článku vyhodnotil ako nedeliteľnú súčasť hodnotiacich úsudkov, kritiky zameranej na konanie navrhovateľa v súvislosti s jeho zahraničnou cestou. Takáto kritika nepodlieha požiadavke dôkazu pravdy. V konaní uplatnené právo na ochranu osobnosti súvisí v danom prípade so slobodou prejavu a právom na informácie. Stret dvoch základných práv – práva na ochranu osobnosti a práva na slobodu prejavu – vyriešil odvolací súd v prospech práva na slobodu prejavu, ktoré má v demokratickej spoločnosti nezastupiteľné miesto. Zohľadnil pri tom, že v osobe navrhovateľa ide o politika, v dôsledku čoho sa na neho vzťahuje vyššia miera akceptovateľnosti kritiky. Na druhej strane sa na odporcu vzťahuje zvýšená ochrana žurnalistov, ktorí majú povinnosť poskytovať verejnosti myšlienky a informácie týkajúce sa záležitostí verejného života. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva je novinárom dokonca umožnené používať určitú mieru preháňania, provokácie a zveličovania, ako sa to stalo aj v danom prípade. Odvolací súd v zhode so súdom prvého stupňa dospel

k názoru, že predmetný novinový článok nemožno považovať za objektívne spôsobilý zasiahnuť do chránených osobnostných práv navrhovateľa a že záver súdu, na ktorom založil zamietnutie návrhu, je vecne správny. Na adresu súdu prvého stupňa poznamenal, že jeho úvahy o vhodnosti alebo potrebe reakcie navrhovateľa alebo tlačového odboru V. na článok boli v danom prípade právne irelevantné. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 237 písm. f/ O.s.p. Namietal, že postupom súdov mu bola znemožnená realizácia jeho procesných oprávnení, v konaní došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. K odňatiu jeho možnosti konať pred súdom došlo v dôsledku porušenia zásad spravodlivého procesu [čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)]. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku nerešpektoval požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., a to predovšetkým tým, že nereagoval na odvolacie námietky navrhovateľa, ktorý poukazoval na to, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav, z vykonaného dokazovania nevyvodil správne skutkové zistenia a svoje zistenia nesprávne právne posúdil. Išlo najmä o námietku týkajúcu sa dokazovania prostredníctvom niekoľkých televíznych záznamov, ďalej zamerania dokazovania na pravdivosť informácií publikovaných v článku, pravdivosť tvrdenia o odmietnutí navrhovateľa mediálne reagovať na článok, relevantnosť zdroja, z ktorého autor čerpal informácie použité v jeho článku. Skutkové zistenia odvolacieho súdu sú v extrémnom nesúlade s jeho skutkovými zisteniami – pokiaľ totiž za nespornú považoval skutočnosť, že navrhovateľ sa „o boji proti svetovému imperializmu“, nikdy pred kamerami nevyjadril, nebol daný dôvod pre zamietnutie návrhu. Navyše, navrhovateľ v konaní poprel, že s menovanou novinárkou TA3 vôbec rozprával o obsahu päťminútového rozhovoru s M. K.. V dovolaní napadnutom rozsudku absentujú dôvody, so zreteľom na ktoré odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa; pritom ale tento súd nespochybnil opodstatnenosť odvolacích námietok navrhovateľa, nepovažoval za spornú absenciu vyjadrenia navrhovateľa predmetného obsahu pred televíznymi kamerami a za nevyhnutne potrebnú reakciu navrhovateľa na zverejnenie inkriminovaného článku. Podľa názoru dovolateľa je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v uvedenom zmysle neodôvodnený, nepreskúmateľný a svojvoľný, čo zakladá nielen procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p., ale tým zároveň aj prípustnosť dovolania

podľa tohto ustanovenia. Podľa dovolateľa je totiž prekonaný názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu nezakladá procesnú vadu konania v zmysle uvedeného ustanovenia (R 111/1998). Na podporu tejto argumentácie poukázal navrhovateľ jednak na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005 konštatujúce toto prekonanie, jednak na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 13. decembra 2007 sp. zn. II. ÚS 261/06, v ktorom bol (podľa názoru dovolateľa) potvrdený názor zaujatý najvyšším súdom v označenom rozhodnutí. K tzv. inej procesnej vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. došlo podľa názoru navrhovateľa tým, že odvolací súd reprodukoval jeho výpoveď nesprávne a v rozpore s obsahom spisu – navrhovateľ nikdy neposkytol žiadnej televízii informáciu o obsahu jeho päťminútového rozhovoru s M. K.. Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa vychádzal z iného skutkového stavu, avšak bez toho, aby dokazovanie v potrebnom rozsahu doplnil alebo zopakoval; oba sudy pri tom rozhodli bez vykonania tzv. opomenutých dôkazov. Podstatu argumentácie, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) vyvodzoval dovolateľ z nesprávnosti záveru odvolacieho súdu o povahe a charaktere výrokov obsiahnutých v článku a tiež z nesprávností jeho náhľadov na dôkazné bremeno a dôsledky jeho neunesenia v preskúmvanej veci. Odvolací súd pri právnom posudzovaní danej veci dostatočne nezohľadnil, že oprávnená kritika môže byť založená len na skutkovo preukázaných okolnostiach (v danej veci sa ale rozhovor s takým obsahom, aký bol tvrdený v článku, neuskutočnil). Navyše, článok neobsahoval dostatočný skutkový podklad na to, aby si čitateľ sám mohol overiť správnosť autorom zaujatých hodnotiacich úsudkov. Navrhovateľ z uvedených dôvodov žiadal zrušiť tak potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdený rozsudok a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odporca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť

právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, (pozn.: výlučne iba vtedy) pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie navrhovateľa smeruje proti rozsudku. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa dovolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak dovolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania navrhovateľa z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

2. So zreteľom na to by dovolanie, ktoré podal navrhovateľ, mohlo byť procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu v zmysle tohto ustanovenia ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania navrhovateľa preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytýkané nesprávne postupy súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či navrhovateľovi bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu prieiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania. Dovolací súd z obsahu spisu nezistil, že by v konaní pred súdmi nižších stupňov došlo k takej procesnej vade, ktorá by navrhovateľovi znemožnila realizáciu jeho procesných oprávnení.

Dovolateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. namieta porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08).

Vzhľadom na námietky navrhovateľa bolo v tomto dovolacom konaní potrebné zaujať právne závery o tom, či (prípadné) nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. alebo či má za následok procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p.

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje Občiansky súdny poriadok aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. „iné vady“) považuje – na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pričom ale vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

V nadväznosti na dovolacie námietky a tiež so zreteľom na právne závery ústavného súdu zaujaté v niektorých jeho nálezoč (viď napríklad II. ÚS 261/06) treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú tie procesné nedostatky, ku ktorým došlo v občianskom súdnom konaní v postupe súdov.

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty závažnosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná

procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05 a aktuálne tiež IV. ÚS 481/2011).

V prejednávanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len navrhovateľom zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami súdov nižších stupňov. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo dovolateľom namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti navrhovateľa konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd ani v danom prípade nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní dosiaľ nikdy (v žiadnej ním prejednávanej veci) nepovažoval uvedený judikát za „prekonaný“ a vždy dôsledne a bezvýnimočne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011). Zdôrazňuje, že právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 2 M Cdo 18/2008, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008 a 7 Cdo 109/2011).

Dovolací súd osobitne zdôrazňuje, že vyššie uvedené právne závery s takmer identickým odôvodnením zaujal a vysvetlil v druhovo obdobnej veci, v ktorej sa navrhovateľ (ten istý, ako v prejednávanej veci) voči inému subjektu (inému vydavateľovi než je v danej veci odporca) domáhal ochrany svojej osobnosti (viď bližšie uznesenie najvyššieho súdu z 20. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 69/2010).

Správnosť takéhoto nazerania vec preskúmavajúceho senátu najvyššieho súdu na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzuje nasledovné:

V inej právnej veci najvyšší súd v uznesení zo 6. augusta 2009 sp. zn. 3 Cdo 148/2009 uviedol, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je judikatúrou najvyššieho súdu (viď R 111/1998) považovaná za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. (teda nie vady konania v zmysle § 237 O.s.p.), ktorá je síce relevantným dovolacím dôvodom (ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), sama osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá a nie je procesnou vadou so znakmi uvedenými v § 237 O.s.p.“. Proti tomuto uzneseniu bola podaná ústavná sťažnosť, ktorú ústavný súd odmietol uznesením z 27. mája 2010 sp. zn. I. ÚS 184/2010, pričom konštatoval, že „po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu s ohľadom na dôvody uvedené v sťažnosti nezistil také porušenia, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy“.

Tú istú kvalifikáciu nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia ako nesprávnosti nezakladajúcej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. podal najvyšší súd v rozhodnutí z 20. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 192/2010, ktoré účastník konania napadol ústavnou sťažnosťou. Ústavný súd jeho sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pričom v uznesení z 19. apríla 2011 sp. zn. III. ÚS 184/2011 konštatoval jednak to, že „najvyšší súd postupoval v súlade s relevantnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ústavne akceptovateľným spôsobom interpretoval a aplikoval, preto aj jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné“, jednak to, že „nezistil žiadnu možnosť porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie“.

Obdobné závery o dôsledkoch nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu zaujal najvyšší súd v rozhodnutí zo 14. apríla 2011 sp. zn. 3 Cdo 46/2011. Aj proti tomuto rozhodnutiu bola podaná ústavná sťažnosť, ktorá bola rovnako odmietnutá uznesením ústavného súdu z 30. júna 2011 sp. zn. I. ÚS 264/2011 konštatujúcim, že nebola zistená žiadna skutočnosť, „ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone“, a že „v dovolacom konaní nedošlo k odňatiu možnosti preskúmavania napadnutého výroku odvolacieho súdu, pretože najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľovi neodňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku“.

Ústavný súd v uznesení z 20. apríla 2011 sp. zn. I. ÚS 141/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 25. novembra 2010 sp. zn. 1 Cdo 167/2009, vyslovil názor, že „nedostatočné odôvodnenie, a tým nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj v prípade, ak by znamenalo porušenie 'procesného práva na spravodlivé konanie' ... resp. porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je možné bez ďalšieho stotožniť s procesnou vadou konania spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), preto nie je ani dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania (podľa § 237 O.s.p.) proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa ostatných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku dovolanie prípustné nie je“.

Uvedené zhrnutie uzatvára najvyšší súd poukázaním na obsah aktuálneho uznesenia ústavného súdu z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011, v ktorom sa konštatuje, že „ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak“. Ústavný súd v tomto uznesení uviedol aj to, že „dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo i právne porovnateľných veciach vyvoláva až prezentovaná rozhodovacia prax súdu najvyššej inštancie, ktorá sa ustálila po určitú dobu, a nie ojedinelé rozhodnutie súdu. Požiadavka právnej istoty taktiež automaticky neznamená, že sa judikatúra najmä najvyššieho súdu nemôže vyvíjať, resp. že v prípade, ak je prijaté ojedinelé

rozhodnutie, vybočujúce z doterajšej línie rozhodovacej praxe, sa konajúci súd nemôže vrátiť na pôvodnú líniu rozhodovacej činnosti“.

Nad rámec argumentácie, ktorou najvyšší súd odôvodnil svoje, už vyššie spomenuté, uznesenie z 20. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 69/2010, dovolací súd dodáva:

2. 1 Rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, bolo subjektom na to oprávneným zaradené na rokovanie osobitného orgánu najvyššieho súdu s rozhodovacou právomocou (občianskoprávneho kolégia), osobitnou procedúrou upravenou všeobecne záväzným právnym predpisom bolo týmto orgánom prerokované a uznesením, ktoré prijala nadpolovičná väčšina členov občianskoprávneho kolégia, bol schválený návrh na jeho uverejnenie v zbierke – v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom; publikované bolo pod R 111/1998. Uvedeným postupom plnil najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo rozhodnuté v rámci zákonom (§ 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) upraveného mechanizmu zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010).

Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie rozhodnutia najvyššieho súdu v zbierke ako R 111/1998, priznáva tomuto rozhodnutiu osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99).

Rozsudok najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005, na ktorý poukazuje navrhovateľ v dovolaní, obsahuje podrobné vysvetlenie právnych náhľadov, ku ktorým vtedy v dovolacom konaní dospel senát najvyššieho súdu, a tiež bližšie

odôvodnenie jeho názoru, že „ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“. Formulácia v dovolaní, že „tento názor najvyššieho súdu ústavný súd potvrdil“, nezodpovedá skutočnosti. Ústavný súd totiž, posudzujúc ústavnoprávnu rovinu tohto rozsudku najvyššieho súdu, v náleze z 13. decembra 2007 sp. zn. II. ÚS 261/06 konštatoval neporušenie práva na spravodlivé prejednanie veci najvyšším súdom s tým, že uvedený rozsudok „neprekročil limity ústavnosti garantovanej čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a nie je ani v rozpore s čl. 6 ods. 1 dohovoru“. Pokiaľ ide o bližší pohľad a názor ústavného súdu na procesnoprávne dôsledky nepreskúmateľnosti, je podstatne významnejšie jeho (už spomenuté) uznesenie z 20. apríla 2011 sp. zn. I. ÚS 141/2011, v ktorom sa výslovne uvádza, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj v prípade, ak by znamenalo porušenie ... základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ... , nie je možné bez ďalšieho stotožniť s procesnou vadou konania spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), preto nie je ani dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania (podľa § 237 O.s.p.) proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa ostatných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku dovolanie prípustné nie je.“.

Pokiaľ sa navrhovateľ, ako tomu nasvedčuje obsah dovolania, stotožnil s tým, že „za 'prekonaný' treba považovať názor považujúci nedostatky v odôvodnení súdneho rozhodnutia len za tzv. inú vadu konania R 111/1998)“, dovolací súd poukazuje na podstatný rozdiel medzi v zbierke nepublikovaným rozhodnutím (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“), o aké ide tiež v prípade rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005, a rozhodnutím, ktoré na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu bolo uverejnené v tejto zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálne ním prejednávanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky) môže odkloniť či odchýliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, nemôže ale tento názor „prekonať“.

O „prekonaní“ (relevantnom zavŕšení procesu odklonenia sa od) názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí možno hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu najvyššieho súdu (§ 21 ods. 3 písm. a/ a b/ a § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Keďže právny názor najvyššieho súdu publikovaný pod R 111/1998 nebol dosiaľ vo vyššie uvedenom zmysle „prekonaný“, nebol ani v preskúmvanej veci daný dôvod pre jeho nezohľadnenie.

2. 2 I keď Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 ods. 1 O.s.p.) a právnou úpravou občianskeho súdneho konania dbá o to, aby rozhodnutie súdu bolo vecne správne a spravodlivé, predsa len nemôže zabezpečiť, že každé konanie bude v plnom rozsahu zodpovedať jeho ustanoveniam a že súdmi bude vždy rozhodnuté iba správne. Možnosť dosiahnutia nápravy nesprávností, ku ktorým môže v praxi dôjsť, vytvára Občiansky súdny poriadok systémom opravných prostriedkov (odvolanie, návrh na obnovu konania, dovolanie, mimoriadne dovolanie).

Nesprávnosťou rozhodnutia – finálneho produktu občianskeho súdneho konania je aj jeho nepreskúmateľnosť. Pokiaľ sa súd dopustí tejto nesprávnosti a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodní, neodníma tým účastníkovi konania možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia v zmysle „náležité skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov“. O dôvodoch rozhodnutia sa účastník dozvedá (má dozvedieť) z rozhodnutia súdu. Pokiaľ nemá odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa podklad v zistení skutkového stavu, môže účastník pred tým, ako rozsudok nadobudne právoplatnosť, navrhnúť, aby odôvodnenie bolo doplnené (§ 165 ods. 1 O.s.p.). Účastník prvostupňového konania, ktorý nie je spokojný s rozhodnutím súdu prvého stupňa, nestotožňuje sa s jeho skutkovými zisteniami a ich právnym posúdením alebo v odôvodnení rozhodnutie nenachádza odpovede na tie otázky, posúdenie a vyriešenie ktorých považoval zo svojho pohľadu za rozhodujúce, má pri splnení ďalších predpokladov uvedených v zákone zachované procesné oprávnenie napadnúť prvostupňové rozhodnutie odvolaním; v odvolaní môže namietat' napríklad to, že v konaní pred súdom prvého stupňa došlo k inej vade, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), alebo že

rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z neúplne zisteného skutkového stavu alebo z nesprávnych (vrátane neúplných) skutkových zistení (§ 205 ods. 2 písm. c/ a d/ O.s.p.), alebo že toto rozhodnutie vychádza z nesprávneho (aj neúplného alebo právnu problematiku celkom nevystihujúceho alebo nevyčerpávajúceho) právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.). Aj účastník odvolacieho konania má v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné alebo arbitrárne, zachované procesné oprávnenie poukazovať na tieto nedostatky rozhodnutia a domáhať sa nápravy. Každý účastník konania môže za podmienok stanovených v zákone podať dovolanie (§ 240 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok nebráni účastníkovi konania v dovolaní namietat všetky nesprávnosti postupu, rozhodovania a rozhodnutia odvolacieho súdu; ničím neobmedzuje jeho možnosť argumentovať aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je náležité odôvodnené, dôvody rozhodnutia nie sú dostatočne vysvetlené alebo sú vyjadrené nezrozumiteľne, prípadne sú neúplné, nepresvedčivé, arbitrárne alebo nepodložené priebehom a výsledkami konania – účastník konania môže teda v dovolaní namietat, že ním napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné. Na druhej strane Občiansky súdny poriadok právnu úpravou dovolania a dovolacieho konania nezaručuje, že každé podané dovolanie bude vždy prípustné a že dovolateľ bude v konaní pred najvyšším súdom úspešný. V dovolacom konaní totiž argumentácia dovolateľa takéhoto obsahu a takejto povahy naráža na zákonom stanovené obmedzenia práva na súdnu ochranu, ktoré vyplývajú z právnej úpravy prípustnosti dovolania.

Dovolací súd na záver daného bodu odôvodnenia tohto uznesenia poznamenáva, že zachovanie práva účastníka konania v dovolaní „náležité skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi)“ potvrdzuje v predmetnej veci aj obsah navrhovateľom podaného dovolania.

2. 3 Právo na súdnu ochranu nie je absolútne. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. O.s.p. (I. ÚS 4/2011).

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 238 vymenúva znaky tých rozsudkov odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie procesne prípustné. Z právnej úpravy obsiahnutej v danom ustanovení je zrejmé, že zákonodarca v nej – zohľadňujúc mimoriadny charakter dovolania a možné dôsledky zrušenia rozhodnutia dovolacím súdom – vyjadril na jednej strane vôľu, aby určité rozsudky (výnimočne) napriek tomu, že už nadobudli právoplatnosť, mohli byť predmetom preskúmania v dovolacom konaní (vid' napríklad § 238 ods. 1 až 3 O.s.p.). Na druhej strane tým ale zároveň vyjadril vôľu, aby iné rozsudky (než sú ním výslovne uvedené) nemohli byť predmetom preskúmania v dovolacom konaní.

Z možnosti dovolacieho prieskumu vylučuje § 238 ods. 3 O.s.p. bezvýnimočne taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky uvedené v tomto ustanovení. Keďže zákonodarca vyjadril dostatočne zreteľne vôľu, aby ani riadne odôvodnený a dostatočne preskúmateľný potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu neuvedený v § 238 ods. 3 O.s. nebolo možné podrobiť dovolaciemu prieskumu (i keby spočíval na nesprávnej aplikácii alebo interpretácii zákona), bolo by nelogické a v rozpore s výnimočnou povahou dovolania, pokiaľ by právnou úpravou obsiahnutou v § 237 písm. f/ O.s.p. vyjadril vôľu zabezpečiť účastníkovi konania možnosť dovolacieho prieskumu v prípade potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu neuvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p., ktorý možno (azda aj) spočíva na správnych záveroch, o ich správnosti sa ale nedá presvedčiť a v dovolacom konaní ju nemožno preveriť, lebo odvolací súd svoje závery v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku nevyjadril spôsobom dostatočne jasným, určitým alebo relevantnú problematiku úplne vyčerpávajúcim.

2. 4 Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. To je podstata dôvodu, so zreteľom na ktorý má najvyšší súd posudzovať otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní skôr reštriktívne.

Úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľom je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané. Ak dovolací súd dospeje

k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Pre opačný prístup dovolacieho súdu – (primárne) posúdenie rozhodnutia z hľadiska úplnosti alebo správnosti skutkových a právnych záverov a výstižnosti ich vyjadrenia či opísania alebo precíznosti odôvodnenia a až z výsledku tohto posúdenia vyplývajúce následné (sekundárne) vyvodenie záveru o prípustnosti dovolania – nedáva Občiansky súdny poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

2. 5 Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O.s.p.) alebo uznesenia (§ 239 O.s.p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zadefinovaním procesných väd konania súdov nižších stupňov (§ 237 O.s.p.). Účelom takéhoto (objektívneho) vymedzenia je bezpochyby vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania.

Záver súdu, že napadnuté rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je (ne)preskúmateľné, závisí vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má súd vyššieho stupňa a ako tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany súdu vyššieho stupňa vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti (benevolencii).

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemohlo byť zámerom zákonodarcu, aby riešenie zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné je alebo nie je), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti dovolací súd pristupuje k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia zákonom stanovené náležitosti má alebo nemá.

3. Z dôvodov uvedených pod 2. dospel dovolací súd k záveru, že v konaní na súdoch nižšieho stupňa nebola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom a že prípustnosť jeho dovolania nemožno vyvodiť z § 237 písm. f/ O.s.p.

4. Pokiaľ dovolateľ namieta, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O.s.p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., úspešne však môže byť uplatnená len v procesne prípustnom dovolaní (porovnaj tiež uznesenia najvyššieho súdu zo 14. júla 2011 sp. zn. 4 Cdo 34/2011, ďalej z 11. apríla 2011 sp. zn. 5 Cdo 149/2010, zo 6. apríla 2011 sp. zn. 6 Cdo 134/2010 a z 18. júla 2011 sp. zn. 7 Cdo 36/2011).

5. Z dovolania vyplýva názor navrhovateľa, že súdy v danej veci nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania. V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu z 28. februára 2011 sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a z 31. marca 2011 sp. zn. 2 Cdo 29/2011).

6. Pokiaľ dovolateľ namieta, že súdy nevykonali všetky navrhované dôkazy, dovolací súd uvádza, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonal všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

7. K námietke navrhovateľa, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne

právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže navrhovateľom bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov. Názor, že nesprávne právne posúdenie veci nie je procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., je zhodne zastávaný všetkými senátmi občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

8. Z dôvodov uvedených pod 1. až 7. dospel najvyšší súd k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie navrhovateľa procesne neprípustné. Vzhľadom na to dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť v dovolaní uplatnených dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.).

9. V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal odporcovi náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. decembra 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková